

**SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH,
POSZUKUJĄCYCH PRACY,
NIEPOZOSTAJĄCYCH W ZATRUDNIENIU
W POWIECIE ŻNIŃSKIM
W LATACH 2020-2022**

Żnin, luty 2023

**SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POSZUKUJĄCYCH PRACY
NIEPOZOSTAJĄCYCH W ZATRUDNIENIU W POWIECIE ŻNIŃSKIM
W LATACH 2020-2022**

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Definicja osoby niepełnosprawnej	3
a) Osoba bezrobotna i poszukująca pracy – podstawowe różnice	4
b) Obowiązki osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	5
III. Statystyka Powiatowego Urzędu Pracy w Żninie	5
a) Wstęp	5
b) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w poszczególnych latach	6
c) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg miejsca zamieszkania	6
d) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg płci	7
e) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg wieku	7
f) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg wykształcenia	8
g) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg stopnia niepełnosprawności	9
h) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg rodzaju niepełnosprawności	9
IV. Formy wsparcia oferowane osobom niepełnosprawnym poszukującym pracy niepozostającym w zatrudnieniu przez PUP Żnin w latach 2020 – 2022	10
a) Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej na jednego członka założyciela spółdzielni oraz na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu	12
b) Staże dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	13
c) Szkolenie osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	14
V. Finansowanie form wsparcia dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu skorzystali w latach 2020 – 2022	15
VI. Badanie ankietowe potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	16
a) Oczekiwania w stosunku do Powiatowego Urzędu Pracy w Żninie	17
b) Oczekiwania w stosunku do pracy	17
c) Możliwości i bariery w podjęciu zatrudnienia	17
d) Wnioski dot. możliwych kierunków wsparcia wobec osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu wynikające z przeprowadzonego badania ankietowego	18
VII. Podsumowanie	19
SPIS WYKRESÓW	21

I. Wstęp

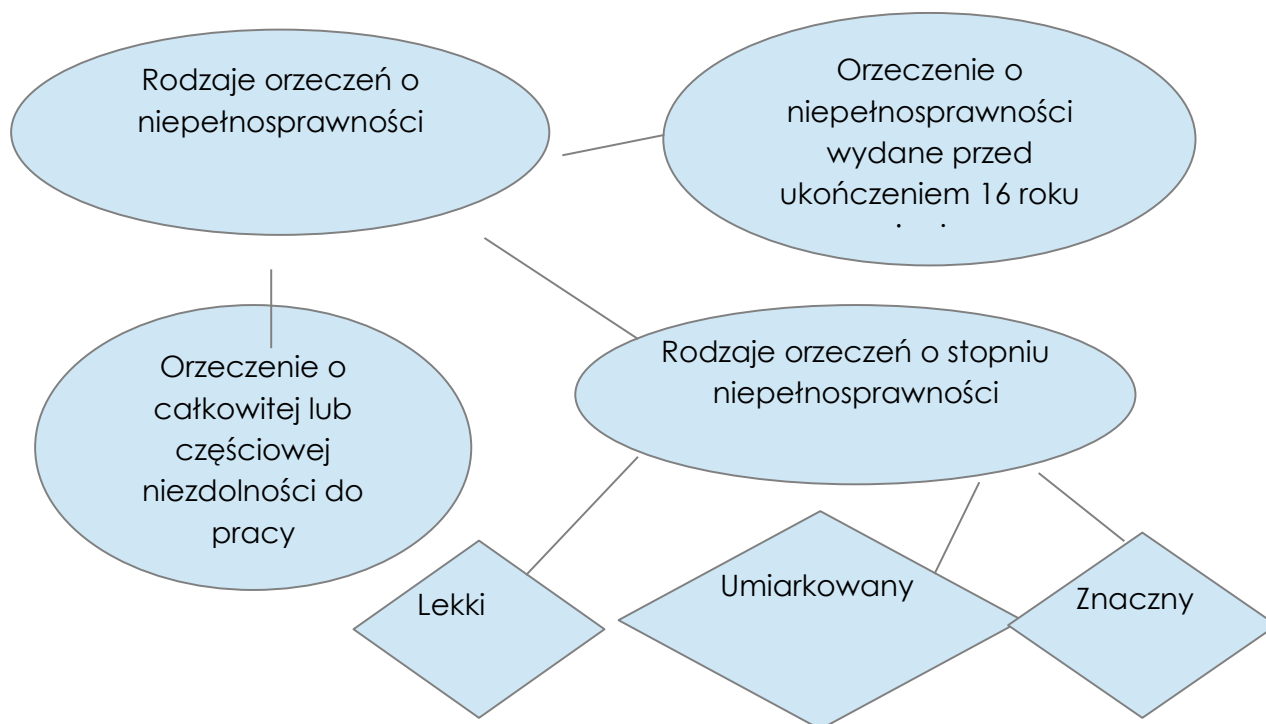
Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu to kategoria osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby te borykają się z ogromnym problemem odnalezienia na rynku pracy i bez wsparcia urzędu mogą nie być w stanie rozpocząć/powrócić do aktywnego życia zawodowego.

Jako podstawowe źródło informacji w niniejszym opracowaniu wykorzystano dane z systemu Syriusz Std, sporządzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Żninie zestawienia danych statystycznych dotyczące osób zarejestrowanych w PUP w Żninie wykorzystane w Sprawozdaniach Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Żninie z działalności urzędu za lata 2020-2022, Uchwały Rady Powiatu w Żninie w sprawie zadań realizowanych przez Powiat Żniński finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ponadto niniejsze opracowanie sporządzono na podstawie informacji zawartych w Uchwałach Powiatowej Rady Rynku Pracy w Żninie w sprawie zaopiniowania podziału środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy oraz Zarządzeń Dyrektora w sprawie wprowadzenia Regulaminów udzielania pomocy ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Żninie a także danych uzyskanych w trakcie kontaktów osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu z pośrednikami pracy lub doradcami klienta PUP w Żninie w latach 2020 – 2022.

II. Definicja osoby niepełnosprawnej

Zgodnie z Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Wykres 1. Rodzaje orzeczeń i stopni niepełnosprawności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

O zaliczeniu niepełnosprawności do określonego stopnia orzekają powołane do tego powiatowe lub wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności a także lekarze orzecznicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Orzeczenia innych organów wydane po 31 grudnia 1997 r. nie mogą stanowić podstawy do uznania osoby za niepełnosprawną. Orzeczenia wydawane przez komisje do spraw inwalidztwa i zatrudnienia oraz orzeczenia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) wydane przed 1 stycznia 1998 roku traktuje się na równi z odpowiednim orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności pod warunkiem, że są one nadal ważne.

a) Osoba bezrobotna a poszukująca pracy

Zarówno osoba bezrobotna, jak i niepełnosprawna poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu mają prawo do rejestracji w urzędzie pracy i korzystania z pomocy w znalezieniu zatrudnienia. W przypadku niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu najczęstszą przyczyną odmowy uznania za osobę bezrobotną

jest pobieranie renty z tytułu niezdolności do pracy. Osoba niepełnosprawna poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu nie jest objęta ubezpieczeniem zdrowotnym i nie może pobierać zasiłku dla bezrobotnych, ponieważ zasiłek przysługuje tylko osobie posiadającej status bezrobotnego.

b) Obowiązki osób poszukujących pracy

- utrzymywanie kontaktu z powiatowym urzędem pracy (PUP w Żninie) co najmniej raz na 90 dni w celu potwierdzenia zainteresowania pomocą określoną w ustawie,
- stawianie się w PUP w Żninie w wyznaczonym terminie, który został ustalony między niepełnosprawnym poszukującym pracy niepozostającym w zatrudnieniu a urzędem pracy,
- powiadamianie w terminie 7 dni o uzasadnionej przyczynie w przypadku niestawiennictwa a także o wszystkich zmianach np. podjęciu pracy,
- podejmowanie przygotowania zawodowego dorosłych, indywidualnego planu działania, szkolenia, studiów podyplomowych, uczestnictwa w programie specjalnym oraz przystąpienie do egzaminu, na które skieruje powiatowy urząd pracy.

Nieprzestrzeganie powyższych zasad może spowodować wykreślenie z ewidencji osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych w PUP w Żninie na okres 120 dni odpowiednio:

- po upływie 90 dni od dnia ostatniego kontaktu z powiatowym urzędem pracy,
- od dnia niestawiennictwa,
- od następnego dnia po dniu odmowy podjęcia ww. form pomocy, na które skierował powiatowy urząd pracy.

Ponowne nabycie statusu poszukującego pracy może nastąpić w wyniku ponownej rejestracji, po upływie tego okresu, przy spełnieniu warunków zawartych w przepisach prawa do jego nabycia.

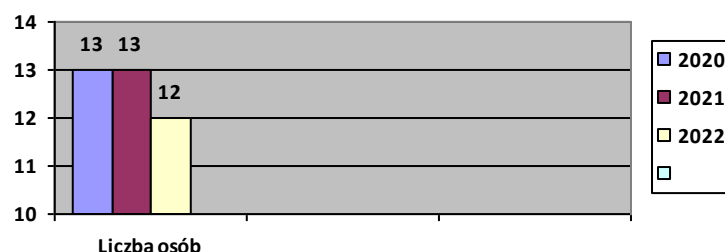
III. Statystyka Powiatowego Urzędu Pracy w Żninie

a) Wstęp

Niniejsze sprawozdanie stanowi zbiór informacji na temat osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu oraz form wsparcia oferowanych przez PUP w Żninie dla tej kategorii osób w latach 2020 – 2022.

b) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w poszczególnych latach

Wykres 2. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu w poszczególnych latach

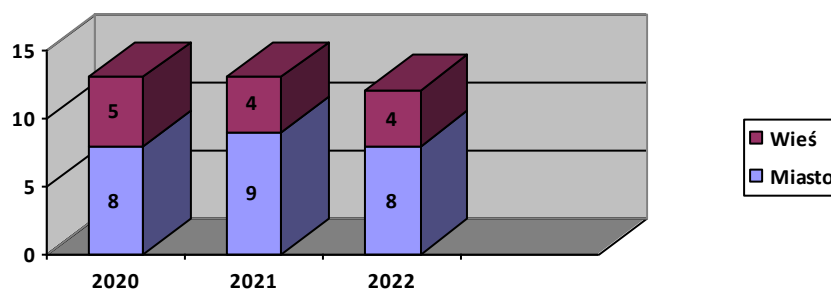

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu w latach 2020 – 2021 kształtowała się na takim samym poziomie – 13 osób każdego roku. W 2022 roku liczba tych osób zmniejszyła się do 12.

c) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg miejsca zamieszkania

Wykres 3. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg miejsca zamieszkania

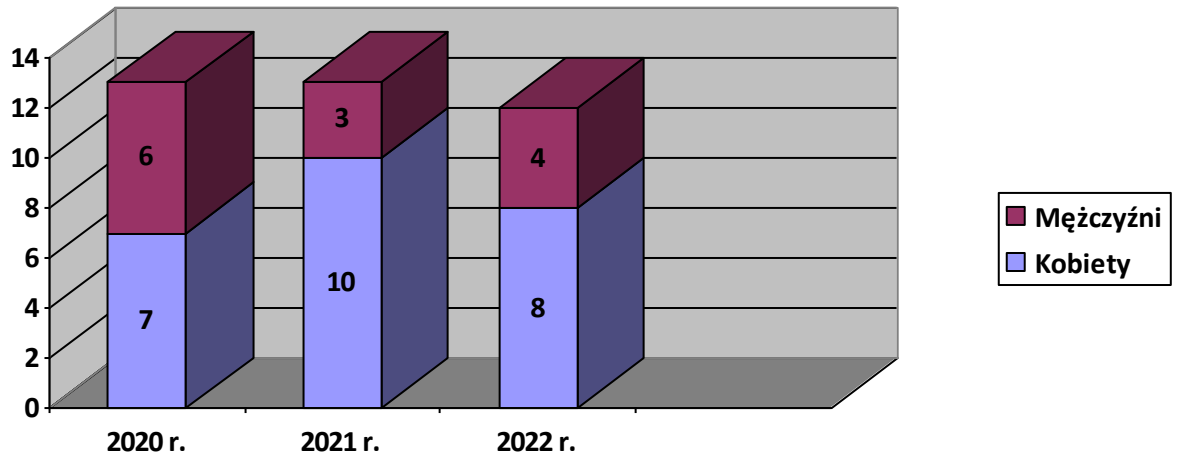

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych w PUP w Żninie najwięcej osób zamieszkujących tereny wiejskie było w 2020 r. (5 osób) a w latach 2021 - 2022 r. (4 osoby). W ewidencji w poszczególnych latach dominują osoby zamieszkujące tereny miejskie.

d) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg płci

Wykres 4. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg płci

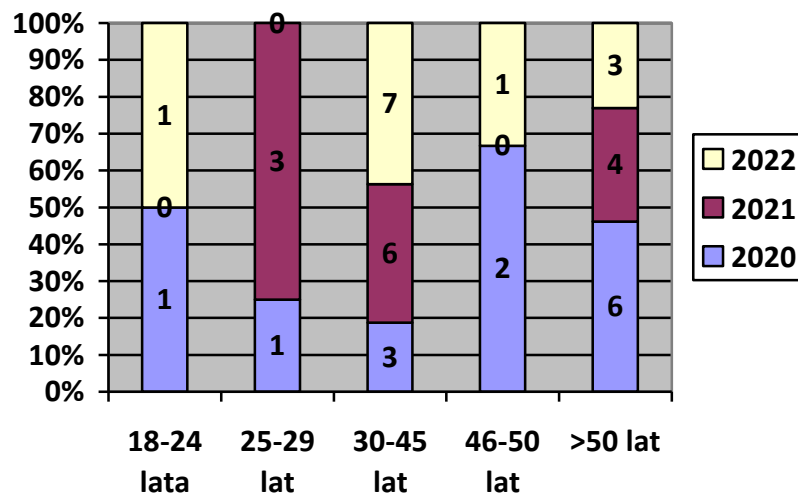

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

Wśród niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu dominują kobiety, których najwięcej było w 2021 r. (10 kobiet) a najmniej w 2020 r. (7 kobiet).

e) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg wieku

Wykres 5. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg wieku

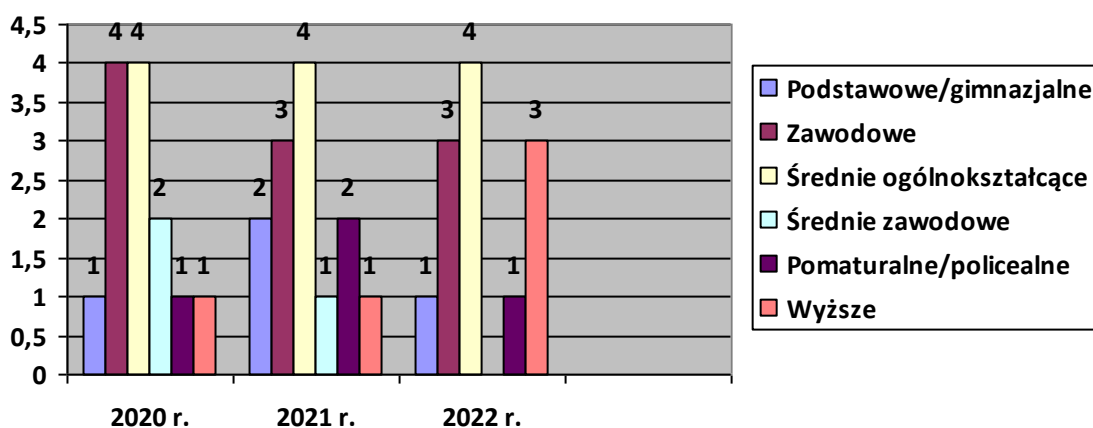

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

W 2020 roku najwięcej było zarejestrowanych osób powyżej 50 roku życia (6 osób) a najmniej w przedziale wiekowym 18-24 lata i 25-29 lat (po 1 osobie). W 2021 roku dominowały osoby w wieku 30-45 lat (6 osób) a nie było żadnej osoby w przedziale 18-24 lata i 46-50 lat. W 2022 roku najwięcej figurowało osób w wieku 30-45 lat (7 osób) i nie było żadnej osoby w wieku 25-29 lat.

f) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg wykształcenia

Wykres 6. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg wykształcenia

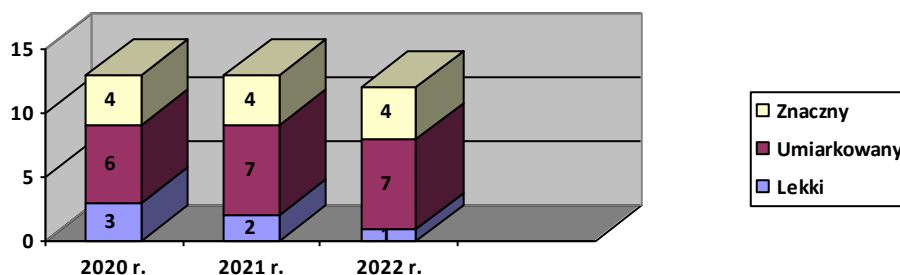

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

Wśród osób poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu posiadających orzeczonego stopień niepełnosprawności każdego roku najwięcej było osób z wykształceniem ogólnokształcącym. Powoduje to jeszcze większe trudności w znalezieniu zatrudnienia. W 2020 roku figurowały: 1 osoba z wykształceniem gimnazjalnym, 1 z wykształceniem policealnym/pomaturalnym i 1 osoba z wyższym oraz 4 osoby z wykształceniem zawodowym i 4 ze średnim ogólnokształcącym. W 2021 roku najmniej było osób z wykształceniem średnim zawodowym i wyższym (po 1 osobie) a najwięcej z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. W 2022 roku nie było żadnej osoby z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym/pomaturalnym. Rośnie liczba osób z wykształceniem wyższym – po 1 osobie w 2020 r. i 2021 r. i 3 osoby w 2022 r.

g) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg stopnia niepełnosprawności

Wykres 7. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg stopnia niepełnosprawności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

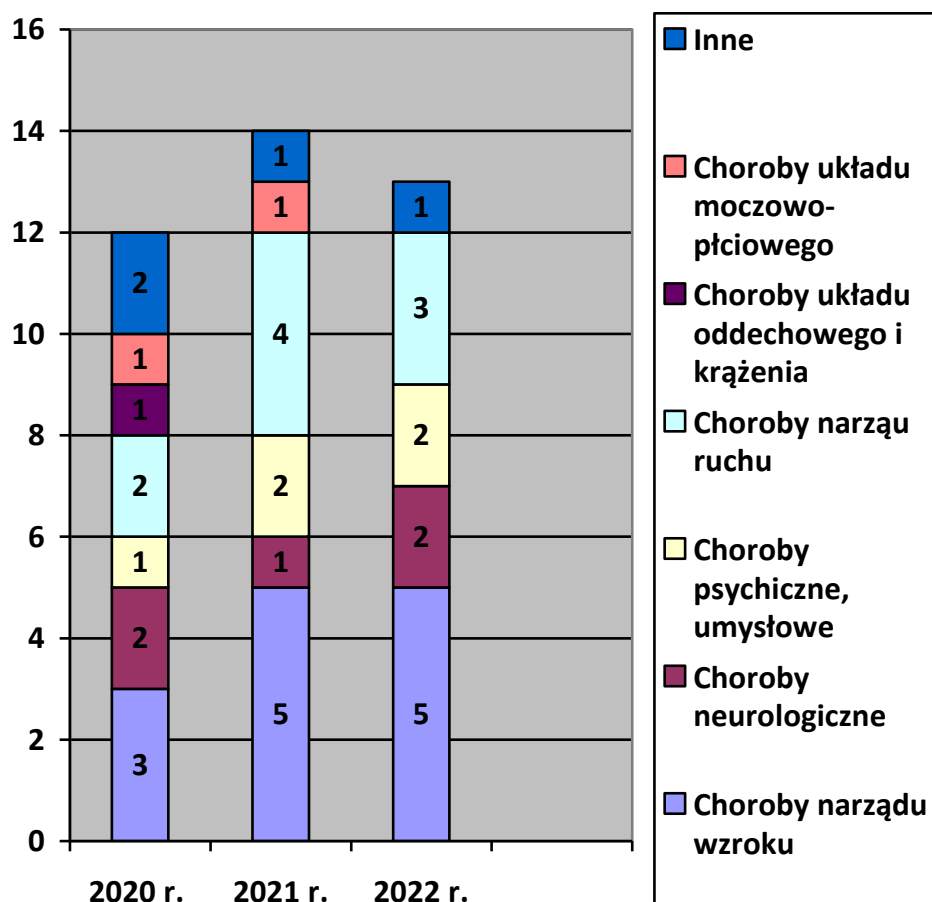
W tej kategorii osób dominują niepełnosprawni z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności a najmniej jest osób z lekkim stopniem niepełnosprawności.

h) Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu wg rodzaju niepełnosprawności

Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu dominowały osoby z chorobami wzroku – 5 osób w 2021 roku i również 5 osób w 2022 roku oraz 3 osoby w 2020 roku, osoby z chorobami narządu ruchu – 4 osoby w 2021 roku, 3 osoby w 2022 roku i 2 osoby w 2020 roku a najmniej figurowało osób z chorobami układu oddechowego i krążenia – 1 osoba w 2020 roku. W 2021 r. i 2022 r. nie zarejestrowała się żadna osoba z tego typu chorobą.

Osoby niepełnosprawne mają duże trudności w odnalezieniu się na rynku pracy o czym świadczy, że aż 5 osób nigdy nie pracowało a dla 3 osób jedyną formą zdobycia doświadczenia było odbycie stażu.

Wykres 8. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu
wg rodzaju niepełnosprawności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

IV. Formy wsparcia oferowane osobom niepełnosprawnym poszukującym pracy niepozostającym w zatrudnieniu przez PUP Żnin w latach 2020 - 2022

Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu kontaktowały się z pracownikami PUP w Żninie głównie telefonicznie a także osobiście w trakcie wizyt w urzędzie. W trakcie kontaktów pracownicy PUP w Żninie wraz z osobami niepełnosprawnymi poszukującymi pracy niepozostającymi w zatrudnieniu analizowali ich aktualną sytuację na lokalnym rynku pracy w tym omawiali aktualne oferty zatrudnienia. Następnie poszukujący pracy byli kierowani do pracodawców w celu podjęcia pracy i do odbycia stażu a także informowani o możliwościach i kryteriach skorzystania z aktualnych usług i instrumentów oferowanych przez PUP w Żninie.

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych przyznawane są w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2023 poz. 100 z późn. zm.),

Zgodnie z art. 11 tej ustawy osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z następujących usług lub instrumentów rynku pracy:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- zwrotu kosztów badań lekarskich lub psychologicznych mających na celu:
 - 1) stwierdzenie zdolności bezrobotnego do wykonywania pracy, uczestnictwa w szkoleniu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych, odbywania stażu, wykonywania prac społecznie użytecznych,
 - 2) określenie szczególnych predyspozycji psychofizycznych wymaganych do wykonywania zawodu,
- zwrotu kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, lub przez okres odbywania u pracodawcy stażu, przygotowania zawodowego dorosłych lub odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego,
- finansowania kosztu przejazdu do pracodawcy i powrotu do miejsca zamieszkania w przypadku skierowania go do pracodawcy, który zgłosił ofertę pracy, jeżeli siedziba tego pracodawcy znajduje się poza miejscem zamieszkania,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy, o których mowa w ww. ustawie, są finansowane w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako:

1. bezrobotne – ze środków Funduszu Pracy,
2. poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu – ze środków PFRON.

W latach 2020 - 2022 w PUP w Żninie realizowane były następujące formy wsparcia osób niepełnosprawnych finansowane ze środków PFRON:

a) Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej na jednego członka założyciela spółdzielni oraz na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu

Podstawa prawna:

Art. 12a ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 poz. 100 z późn. zm.),

O tego rodzaju dotację może ubiegać się osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu. Podstawowym warunkiem uzyskania tej formy pomocy jest nieotrzymanie wcześniej przez zainteresowanego bezzwrotnych środków publicznych na ten cel.

Środki PFRON mogą być przyznane w wysokości:

- 1) nie wyższej niż sześciokrotność przeciętnego wynagrodzenia, w przypadku zobowiązania do prowadzenia działalności gospodarczej, rolniczej lub członkostwa w spółdzielni socjalnej nieprzerwanie przez okres co najmniej 12 miesięcy,
- 2) wynoszącej od sześciokrotności do piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia, w przypadku zobowiązania do prowadzenia działalności gospodarczej, rolniczej lub członkostwa w spółdzielni socjalnej nieprzerwanie przez okres co najmniej 24 miesięcy.

Wniosek o przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo działalności w formie spółdzielni socjalnej składa się do PUP w Żninie właściwego ze względu na miejsce zarejestrowania wnioskodawcy. Złożenie wniosku nie jest jednoznaczne z przyznaniem środków PFRON.

Starosta pisemnie w postaci papierowej albo elektronicznej informuje wnioskodawcę o sposobie rozpatrzenia wniosku przeznaczonego do realizacji na dany rok w terminie 30 dni od dnia otrzymania kompletnego wniosku.

Przy rozpatrywaniu wniosku bierze się pod uwagę:

- 1) formę prawną i sposób wykonywania planowanej działalności;
- 2) wolę innych osób lub podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, rolniczą albo działalność w formie spółdzielni socjalnej, przyjęcia wnioskodawcy do tej działalności;
- 3) popyt i podaż lokalnego rynku na planowaną działalność;
- 4) planowane wydatki, które wnioskodawca zamierza sfinansować z wnioskowanych środków;
- 5) uprawnienia i kwalifikacje:
 - a) wnioskodawcy, w przypadku samodzielnego wykonywania czynności wymagających tych uprawnień i kwalifikacji,

- b) wnioskodawcy lub innych osób, w przypadku wykonywania przez nie czynności wymagających tych uprawnień i kwalifikacji;
- 6) doświadczenie i umiejętności wnioskodawcy lub innych osób przydatne w planowanej działalności;
- 7) zgodę małżonka na zawarcie umowy przyznającej środki wnioskodawcy, w przypadku pozostawania we wspólności majątkowej;
- 8) wysokość pozostających w dyspozycji Starosty środków PFRON przeznaczonych na przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo działalności w formie spółdzielni socjalnej w danym roku.

Starosta wzywa osobę niepełnosprawną do negocjacji warunków umowy, które obejmować powinny m. in. następujące zagadnienia:

- 1) doprecyzowanie katalogu wydatków do wysokości przyznanej kwoty dofinansowania;
- 2) doprecyzowanie wartości poszczególnych wydatków, które będą finansowane w ramach dofinansowania;
- 3) omówienie praw i obowiązków wynikających z umowy o dofinansowanie;
- 4) ustalenie terminu podpisania umowy i daty podjęcia działalności.

Umowa zawierana jest pod rygorem nieważności w formie pisemnej w terminie do 14 dni od dnia zakończenia negocjacji. Zmiany w umowie wymagają również formy pisemnej.

Starosta dokonuje kontroli u wnioskodawcy w zakresie wykorzystania otrzymanego dofinansowania zgodnie z przeznaczeniem, weryfikacji dokumentów potwierdzających prowadzenie działalności gospodarczej przez okres co najmniej 12 lub 24 miesiące oraz w zakresie prawidłowej realizacji pozostałych warunków umowy. Do wymaganego okresu prowadzenia działalności gospodarczej wlicza się okresy choroby, powołania do zasadniczej służby wojskowej, skierowania do odbycia służby zastępczej lub korzystania ze świadczenia rehabilitacyjnego. Nie wlicza się natomiast okresu jej zawieszenia. Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej przyznawane są jako pomoc **de minimis**.

b) Staże dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.

Podstawa prawna:

- Art. 11 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 poz. 100 z późn. zm.),

Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej pomiędzy Powiatem Żnińskim – PUP w Żninie reprezentowanym przez Starostę Żnińskiego, z upoważnienia którego działa Dyrektor a Organizatorem.

Umowy na staż zawierane są na okres do 6 miesięcy.

Osoba niepełnosprawna skierowana do odbycia stażu (stażysta) zachowuje status osoby poszukującej pracy przez cały okres odbywania stażu.

Czas pracy osoby niepełnosprawnej odbywającej staż nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo. W przypadku osób niepełnosprawnych zaliczanych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo.

Osobie niepełnosprawnej w okresie odbywania stażu przysługuje stypendium wypłacane w wysokości 120% kwoty zasiłku za pełny miesiąc.

Osoba niepełnosprawna zachowuje prawo do stypendium za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, przypadającej w okresie odbywania stażu.

c) Szkolenie osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.

Podstawa prawna:

Art. 11, 38 i 40 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 poz. 100 z późn. zm.),

Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu są kierowane na szkolenie finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji osób niepełnosprawnych w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej, a w szczególności w razie:

1. braku kwalifikacji zawodowych,
2. konieczności zmiany kwalifikacji w związku z brakiem propozycji odpowiedniego zatrudnienia,
3. utraty zdolności do pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie,
4. braku umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

Koszt szkolenia obejmuje:

1. uprzednio uzgodnioną należność przysługującą instytucji szkoleniowej,
2. udokumentowane koszty przejazdu a w przypadku gdy szkolenie odbywa się w miejscowości innej niż miejsce zamieszkania, także koszty zakwaterowania i wyżywienia
3. koszty ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków w przypadku osób nieposiadających prawa do stypendium,
4. koszty badań lekarskich, psychologicznych wymaganych w przepisach odrębnych,

- koszty egzaminów umożliwiających uzyskanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, określonych uprawnień zawodowych lub tytułów zawodowych oraz koszty uzyskania licencji niezbędnych do wykonywania danego zawodu.

Osoba niepełnosprawna poszukująca pracy, która z własnej winy nie podjęła lub przerwała szkolenie jest obowiązana do zwrotu jego kosztów, chyba że powodem nieukończenia szkolenia było podjęcie zatrudnienia. Starosta pozbawia osobę zarejestrowaną statusu poszukującego pracy, jeśli poszukujący pracy nie podjął albo przerwał szkolenie. Pozbawienie statusu poszukującego pracy następuje na okres 120 dni od następnego dnia po dniu zaistnienia zdarzenia.

V. Finansowanie form wsparcia dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu w latach 2020 – 2022.

W latach 2020 – 2022 niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu mogli skorzystać z następujących form wsparcia: jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej na jednego członka założyciela spółdzielni oraz na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu, staże, szkolenia, na które zadysponowano łącznie kwotę 101 296,61 zł.

Wykres 9. Wydatki na formy wsparcia, z których niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu skorzystali w latach 2020 – 2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu Syriusz Std

W 2020 r dysponowaliśmy łącznie kwotą 15 583,25 zł, która pozwoliła na:

- zawarcie 2 umów o zorganizowanie stażu dla 2 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu na kwotę 11 090,34 zł. Staże zostały zorganizowane na stanowiskach animatora kultury i archiwisty,

- zawarcie 1 umowy o zorganizowanie szkolenia w trybie indywidualnym pn.: „Kompedium wiedzy podologicznej” dla 1 osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu na kwotę 4 492,91 zł

W 2021 r. dysponowaliśmy łącznie kwotą 65 300,96 zł, która pozwoliła na:

- zawarcie 1 umowy o przyznanie jednorazowo środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej dla osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu na kwotę 50 000 zł,
- zawarcie 2 umów o zorganizowanie stażu dla 2 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu na kwotę 15 300,96 zł. Staże zostały zorganizowane na stanowiskach sekretarki i specjalisty zdrowia publicznego.

W 2022 r. dysponowaliśmy łącznie kwotą 20 413,29 zł, która pozwoliła na zawarcie 3 umów o zorganizowanie stażu dla 3 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Staże zostały zorganizowane na stanowiskach:

- pracownika galerii/muzeum,
- asystenta nauczyciela w szkole,
- pomocnika bibliotecznego.

VI. Badanie ankietowe potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu

Na początku 2022 r. (styczeń-luty 2022 r.) zostało przeprowadzone badanie ankietowe wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Żninie jako osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu. Celem badania było wskazanie odpowiedniej formy wsparcia mającej na celu aktywizację i powrót do aktywności zawodowej.

Jako podstawowe źródło informacji w niniejszym opracowaniu wykorzystano *Kwestionariusze ankiet dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żninie w 2022 r.* Kwestionariusz zawierał pytania, na które odpowiadając można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Badaniem ankietowym objęto 12 osób (1 osoba odmówiła w nim udziału). Dla 7 była to pierwsza rejestracja jako osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.

a) Oczekiwania w stosunku do Powiatowego Urzędu Pracy w Żninie

Większość osób ankietowanych jako główny powód rejestracji w PUP w Żninie podała pomoc w podjęciu pracy i skorzystanie ze stażu, szkolenia, dotacji na własną działalność gospodarczą, etc. (po 6 wskazań), 4 wskazania dotyczyły potrzeby uzyskania zaświadczenia dla innych celów i 1 ubiegania się o pomoc w ośrodku pomocy społecznej.

Wśród osób niepełnosprawnych, poszukujących pracy największym zainteresowaniem cieszyło się: skierowanie na staż (7 wskazań), po 4 wskazania dotyczyły pośrednictwa pracy (oferty pracy) i poradnictwa zawodowego, 3 osoby oczekiwały skierowania na prace interwencyjne. Przyznaniem bonu stażowego i szkoleniowego zainteresowanych było po 2 respondentów, natomiast zwrotem kosztów badań lekarskich lub psychologicznych, sfinansowaniem kosztów studiów podyplomowych i skierowaniem na przygotowanie zawodowe po 1.

b) Oczekiwania w stosunku do pracy

W grupie 12 ankietowanych 8 osób wskazało chęć podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy a 4 osoby w zakładzie pracy chronionej. Osiem osób chciałoby pracować fizycznie a 4 podjęłyby pracę umysłową.

Osoby ankietowane najczęściej wskazywały: że nie podjęłyby pracy na wysokości i z dalekim dojazdem (9 wskazań), 8 wskazań dotyczyło pracy w godzinach nocnych, 1 wskazanie na pracę pod presją czasu i z odpowiedzialnością materialną, 2 osoby nie zdecydowałyby się na pracę fizyczną (w tym 1 w budownictwie). Nikt nie wskazał, że nie chciałby pracować wśród dużej grupy ludzi.

Jako najważniejsze elementy w pracy zawodowej najczęściej wskazywano dostosowane stanowisko pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych i przyjazną atmosferę (8 wskazań), 4 wskazania dotyczyły stabilności zatrudnienia, stałych zarobków, 3 wskazania elastycznych form zatrudnienia, również 3 wskazania możliwości rozwoju i awansu. Najmniej zależy osobom niepełnosprawnym poszukującym pracy niepozostających w zatrudnieniu na stanowisku adekwatnym do posiadanych umiejętności, kwalifikacji (2 wskazania). Żaden respondent nie wskazał samodzielności.

c) Możliwości i bariery w podjęciu zatrudnienia

Osoby poszukujące pracy z orzeczonym stopniem niepełnosprawności są świadome istniejących utrudnień w podjęciu zatrudnienia. Jako główne bariery podawały: niechęć pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością (8 wskazań) i ograniczenia

wynikające z rodzaju niepełnosprawności (również 8 wskazań), brak odpowiednich ofert pracy na lokalnym rynku pracy (4 wskazania) oraz brak konkretnych (specjalistycznych) umiejętności zawodowych (również 4 wskazania), po 3 razy osoby wskazywały na brak lub małe doświadczenie zawodowe, nieznaną języków obcych i trudności w dotarciu do miejsca pracy (ograniczona mobilność, brak dojazdu), dwie osoby wskazały strach przed utratą uprawnień do świadczeń, np. z ZUS, MOPS itp. w związku z podjęciem pracy. Najczęściej wskazywano opiekę nad dziećmi i/lub osobami zależnymi (1 wskazanie), wiek (1 wskazanie), zniechęcenie bezskutecznością własnych działań i brakiem efektów (1 wskazanie), słabą umiejętność obsługi komputera (1 wskazanie), zbyt wysokie wymagania stawiane przez pracodawców (1 wskazanie), brak lub niskie kwalifikacje zawodowe (1 wskazanie), brak umiejętności skutecznego poszukiwania pracy (1 wskazanie). Nikt nie wskazał jako bariery w podjęciu zatrudnienia: płci, nieodpowiednich warunków proponowanej pracy, w tym zbyt niskiego wynagrodzenia, braku wsparcia/pomocy rodziny i znajomych oraz braku chęci do podjęcia pracy.

Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że pracodawcy odmawiając im zatrudnienia podawali najczęściej powody: brak lub małe doświadczenie zawodowe (4 wskazania) oraz ograniczenia wynikające z rodzaju niepełnosprawności (również 4 wskazania). Cztery osoby ankietowane wskazały brak odpowiedzi ze strony pracodawcy. Na brak wolnych etatów i brak kwalifikacji zawodowych na dane stanowisko pracy powoływano się trzykrotnie. Jako powód odmowy zatrudnienia wskazywano także długoletnią przerwę w pracy/długotrwałe bezrobocie (2 wskazania), nieodpowiedni poziom wykształcenia (2 wskazania) oraz brak znajomości języków obcych (2 wskazania). Ponadto 1 osoba wskazała brak przystosowania stanowiska pracy dla osoby niewidomej.

Spośród 12 osób ankietowanych 4 osoby uważają, że mają niskie kwalifikacje i umiejętności zawodowe a nikt nie uważa, aby te kwalifikacje i umiejętności były na wysokim poziomie.

d) Wnioski dot. możliwych kierunków wsparcia wobec osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu wynikające z przeprowadzonego badania ankietowego:

1. Potrzeba aktywizacji zawodowej w ramach pośrednictwa pracy w miarę możliwości na otwartym rynku pracy.
2. Oferowanie osobom niepełnosprawnym usługi poradnictwa zawodowego, w celu ułatwienia poruszania się po rynku pracy, udzielenia wsparcia, zmotywowania

do podejmowania aktywnych działań, w tym udziału w kursach i szkoleniach co jednocześnie zwiększy ich szanse na podjęcie zatrudnienia.

3. Aktywizacja zawodowa poprzez kierowanie do odbycia stażu co umożliwi niepełnosprawnym poszukującym pracy niepozostającym w zatrudnieniu zdobyć wymagane przez pracodawców umiejętności praktyczne i doświadczenie zawodowe a pracodawców zachęci do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.
4. Wspieranie tworzenia własnych przedsiębiorstw poprzez udzielanie dotacji na własną działalność gospodarczą.
5. Pozyskiwanie nowych i kontynuowanie współpracy z dotychczasowymi pracodawcami i instytucjami, samorządami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i fundacjami np. Fundacja Aktywizacja z Bydgoszczy lub Oddziałem Kujawsko-Pomorskim Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Toruniu w zakresie promocji i realizacji działań na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu oraz integracji tych osób w społeczności lokalnej.
6. Dalsza współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu w ramach środków PFRON.

VII. Podsumowanie

Wsparcie osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu udzielane jest na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. i ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. Podziału środków na formy wsparcia dokonuje Rada Powiatu w Żninie uchwałą w sprawie zadań realizowanych przez Powiat Żniński finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Powiatowa Rada Rynku Pracy w Żninie uchwałą w sprawie zaopiniowania podziału środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy w Żninie. W latach 2020 – 2022 dysponowaliśmy łącznie kwotą 101 297,52 zł. Środki te pozwoliły na:

- zawarcie 7 umów o zorganizowanie staży dla 7 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu na kwotę 46 804,61 zł,

- zawarcie 1 umowy o przyznanie jednorazowo środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej dla osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu na kwotę 50 000 zł,
- zawarcie 1 umowy o zorganizowanie szkolenia w trybie indywidualnym dla 1 osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu na kwotę 4492,91 zł.

Środki te stanowiły realne wsparcie dla poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Nabyte w trakcie szkolenia kwalifikacje i umiejętności umożliwiły osobie niepełnosprawnej poszukującej pracy założenie własnej działalności gospodarczej w tym zakresie. Nabyte w trakcie stażu wiedza i praktyczne umiejętności zwiększają szanse tych osób na uzyskanie zatrudnienia. Ponadto pobierane w trakcie stażu stypendium stanowiło dodatkowe wsparcie finansowe.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Rodzaje orzeczeń i stopni niepełnosprawności	4
Wykres 2. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu w poszczególnych latach	6
Wykres 3. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg miejsca zamieszkania	6
Wykres 4. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg płci	7
Wykres 5. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg wieku	7
Wykres 6. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg wykształcenia	8
Wykres 7. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg stopnia niepełnosprawności	9
Wykres 8. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu wg rodzaju niepełnosprawności	10
Wykres 9. Wydatki na formy wsparcia, z których niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu skorzystali w latach 2020 – 2022	15

Sporządziła: Monika Majewska – Krzyżanowska, Specjalista ds. programów